

Naam: M. Klutman
Datum: 2 december 2019
Team/teamonderdeel: UF Advies- en Projectbureau
Telefoonnummer: 06 5788 6540

Collegevoorstel

Onderwerp	Gebiedsgericht beheren bodemsaneringslocaties
Advies	Bespreekstuk
Is er een uiterste behandeldatum?	Ja, 7 januari 2020
Hoofdopgave	Volksgezondheid en milieu
Portefeuillehouder	E.J.F.M. van Mierlo
Openbaar	Openbaar (bijlage 2 niet openbaar)
Raadsvoorstel of raadsbrief	n.v.t.

Toelichting voor de openbare besluitenlijst:

Met het gebiedsgerichte beheer van grondwaterverontreinigingen kunnen grootschalige grondwaterverontreinigingen worden beheerd. Hiertoe heeft de gemeente in 2018 een uitvoeringsprogramma vastgesteld. Degene die verantwoordelijk is voor een grondwaterverontreiniging kan deze verantwoordelijkheid overdragen aan de gemeente. Hiervoor betaalt de verantwoordelijke een financiële bijdrage. De gemeente voert de gebiedsgerichte aanpak uit. Met dit besluit wordt de gebiedsgerichte aanpak uitgebreid door de toevoeging van bestaande bodemsaneringslocaties.

Voorgesteld besluit

1. De grondwaterverontreiniging op de locatie Bedrijvenpark Twente 49 in Almelo gebiedsgericht te saneren.
2. In te stemmen met bijgevoegde afkoopovereenkomst en daarin opgenomen afkoopsom.
3. Het in de afkoopovereenkomst vermelde bedrag toe te voegen aan de reserve bodemverontreiniging (53019).
4. De in bijlage 1 opgenomen gemeentelijke locaties gebiedsgericht te saneren.
5. De kosten voor het gebiedsgericht saneren van deze gemeentelijke locaties te dekken uit de reserve bodemverontreiniging (53019).
6. De raad bij de jaarverantwoording 2019 voor te stellen om:
 - 6.1 de reserve bodemverontreiniging om te zetten in een reserve gebiedsgerichte aanpak grondwaterbeleid en de voorziening gebiedsgerichte aanpak grondwaterbeleid op te heffen;
 - 6.2 de middelen uit de voorziening gebiedsgerichte aanpak grondwaterbeleid bij de jaarverantwoording 2019 te storten in de reserve gebiedsgerichte aanpak grondwaterbeleid.

Inleiding

De Wet bodembescherming (Wbb) bepaalt wie verantwoordelijk is voor een bodemverontreiniging. Meestal is dit de veroorzaker of de eigenaar van de locatie waarop de verontreiniging is ontstaan. Soms kan geen verantwoordelijke partij worden aangewezen en dan valt de locatie onder verantwoordelijkheid van de gemeente (vangnetfunctie). Het gebeurt ook dat de gemeente een locatie met bodemverontreiniging koopt (bijvoorbeeld om herontwikkeling mogelijk te maken), waardoor de gemeente verantwoordelijk wordt voor de bodemverontreiniging.

De individuele aanpak van de verontreinigde locaties (met name het grondwater) is vaak kostbaar en inefficiënt. Er moet veel inspanning worden geleverd om (enig) resultaat te bereiken en vaak werkt de aanwezigheid van bodemverontreiniging belemmerend voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Daarom is in maart 2014 het beleidsplan voor een gebiedsgerichte aanpak van grondwaterverontreinigingen

door de gemeenteraad vastgesteld.¹ Dit plan bevat de kaders voor een gebiedsgerichte aanpak in Almelo, waardoor risico's makkelijker kunnen worden beheerd en beschikbare middelen efficiënter kunnen worden ingezet.

Ter uitvoering van het beleidsplan heeft uw college in 2018 het Uitvoeringsprogramma gebiedsgerichte aanpak vastgesteld². Dit uitvoeringsprogramma (voor de volledigheid bij dit voorstel gevoegd) geeft aan welke locaties gebiedsgericht worden aangepakt, hoe dit gebeurt, welke maatregelen genomen moeten worden en de wijze waarop de aanpak wordt gefinancierd. Financiering van de gebiedsgerichte aanpak gebeurt door 'afkoop' van gemeentelijke locaties en door afkoop van locaties waarvoor derden verantwoordelijk zijn. Afgelopen periode zijn de gemeentelijke locaties beoordeeld op deelname aan de gebiedsgerichte aanpak. Hieruit volgt dat gebiedsgericht beheren van deze locaties mogelijk is, maar dat dit wel geld kost. Deze kosten kunnen worden gedekt uit de bestaande beschikbare bodemgelden. Daarom ontvangt uw college dit voorstel.

Beoogd effect

Op efficiënte en duurzame wijze beheren van grondwaterverontreinigingen gericht op het beheersen van risico's, gestadige kwaliteitsverbetering van het grondwater en het mogelijk maken van ruimtelijke ontwikkelingen.

Argumenten voor

1.1 Past binnen de kaders van de gebiedsgerichte aanpak.

Op de locatie Bedrijvenpark Twente 49 (BOD-882) in Almelo is in het verleden bodemverontreiniging ontstaan door bedrijfsactiviteiten. Een aanzienlijk deel van deze bodemverontreiniging is gesaneerd maar toch is nog steeds een grondwaterverontreiniging aanwezig op de locatie. De individuele sanering van deze grondwaterverontreiniging is lastig. Door over te stappen op een gebiedsgerichte aanpak wordt dit een stuk eenvoudiger. Het gebiedsgericht saneren van deze locatie past binnen het door het college vastgestelde Uitvoeringsprogramma gebiedsgerichte aanpak.

2.1 Dit bedrag is overeengekomen tussen partijen.

Voor de afkoop van verontreinigde locaties wordt een standaardprocedure toegepast. Op grond van locatiespecifieke kenmerken en omstandigheden (bijvoorbeeld de omvang van de af te kopen verontreiniging) bepaalt de gemeente (als gebiedsbeheerder van de gebiedsgerichte aanpak) de hoogte van de afkoopsom. De gemeente gaat over deze afkoopsom in gesprek met partijen en maakt hierover nadere afspraken. Deze afspraken en de afkoopsom zijn opgenomen in een afkoopovereenkomst die nu ter vaststelling aan uw college wordt voorgelegd. Na ondertekening van de overeenkomst wordt de gemeente verantwoordelijk voor de grondwaterverontreiniging.

2.1 en 5.1 Hiermee wordt de gebiedsgerichte aanpak gefinancierd.

Het uitvoeringsprogramma raamt de kosten voor de uitvoering van de gebiedsgerichte aanpak op € 2,9 miljoen. Deze kosten moeten worden gefinancierd door afkoop van locaties waarvoor derden verantwoordelijk zijn en het toevoegen van locaties waarvoor de gemeente verantwoordelijk is. De locatie Bedrijvenpark Twente 49 is een afkoop door een derde. Op dit moment vinden gesprekken plaats met andere partijen om zo ook te komen tot afkoop van hun grondwaterverontreiniging. Alle in de bijlage opgenomen locaties vallen onder verantwoordelijkheid van de gemeente. Voor de individuele bodemsanering van deze gemeentelijke locaties zijn middelen beschikbaar gesteld binnen de reserve bodem. Voorgesteld wordt de individuele aanpak op deze locaties te vervangen door een gebiedsgerichte aanpak, en de kosten hiervan te dekken uit de reserve bodem (reeds bestemde middelen voor bodemsanering). Dit past binnen het uitvoeringsprogramma.

4.1 Dit draagt bij aan efficiëntere inzet van bodemsaneringsmiddelen.

De in bijlage 1 opgesomde locaties maken al onderdeel uit van het Uitvoeringsprogramma gebiedsgerichte aanpak, maar worden nog niet gebiedsgericht beheerd. Daarom is beoordeeld of het gebiedsgericht beheren van deze locaties (in plaats van de bestaande bodemsaneringsaanpak) mogelijk is. Uit deze beoordeling blijkt dat op veel van deze locaties in het verleden al sanerende maatregelen zijn getroffen, maar het niet mogelijk was om alle verontreiniging te verwijderen. Een gebiedsgerichte aanpak van deze achtergebleven grondwaterverontreinigingen past binnen de kaders van het

¹ Raad/1794 (d.d. 4 maart 2014).

² B&W1806257 (d.d. 6 maart 2018).

Uitvoeringsprogramma gebiedsgerichte aanpak en zal bijdragen aan een efficiëntere inzet van bodemsaneringsmiddelen.

6.1 en 6.2. Volgens het BBV kan een voorziening gevormd worden voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is.

Bij de afkoopsommen die worden ontvangen ten behoeve van (toekomstige) saneringsopgaven is er sprake van middelen van derden, maar is de bestemming strikt genomen niet gebonden. De gemeente kan de ontvangen afkoopsommen immers aanwenden ter dekking van de kosten van bodemsanering, maar de gemeente is hiertoe niet verplicht. Voorgesteld wordt daarom de middelen uit de voorziening toe te voegen aan de reserve gebiedsgericht grondwaterbeleid.

6.1 en 6.2 Dit is administratief eenvoudiger.

De middelen voor gebiedsgericht grondwaterbeleid zijn op dit moment ondergebracht in een voorziening gebiedsgerichte aanpak grondwaterbeleid en een reserve bodemverontreiniging. Door deze samen te voegen in een reserve gebiedsgericht grondwaterbeleid wordt een administratieve vereenvoudiging gerealiseerd en wordt het aantal verschillende dekkingsbronnen ('potjes') geminimaliseerd.

Kanttekeningen

3.1 De verontreiniging op een individuele locatie kan groter zijn dan vooraf ingeschat.

De locaties die gebiedsgericht gesaneerd gaan worden zijn onderzocht, geanalyseerd en beoordeeld. De problematiek is hierdoor goed in beeld. Echter, de ervaring leert dat er bij bodemverontreinigingen altijd een kans bestaat dat er uiteindelijk toch meer verontreiniging in de bodem zit dan bij het onderzoek naar voren is gekomen. Deze kans wordt als laag ingeschat, maar als deze zich toch voordoet, dan wordt verwacht dat deze tegenvaller binnen de gebiedsgerichte aanpak kan worden opgevangen. Een gebiedsgerichte aanpak is namelijk robuust (efficiënter beheer van bodemverontreiniging) en biedt ruimte om eventuele tegenvallers op te vangen.

Alternatieven

Het alternatief is om de bestaande bodemsaneringsaanpak op de locatie voort te zetten. Dit strookt echter niet met het vastgestelde gemeentelijke beleid en de landelijke afspraken uit het Bodemconvenant.³ Bovendien wordt verwacht dat een gebiedsgerichte aanpak efficiënter is dan een individuele aanpak van de verontreinigde locaties.

Kosten, opbrengsten, dekking en preventief toezicht

Kosten en opbrengsten

Op grond van het 'Convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020' stelt het rijk jaarlijks tot en met 2020 budget beschikbaar voor de uitvoering van het convenant. In 2016 is het gemeentelijk programma Bodem en ondergrond (2016-2020) opgesteld en vastgesteld in het college (B&W-4462), waarin is vastgelegd wat de bodem- en ondergrond opgaven zijn. Jaarlijks zijn bij de programmabegroting projecten ingesteld. De huidige stand van de reserve bodemverontreiniging is ruim € 1,5 miljoen. In 2020 komt er op grond van het vastgestelde programma bodemverontreiniging 2016-2020 nog een storting bij van € 275.000 en wordt de stand bijna € 1,8 miljoen. Er liggen dan voor bijna € 1,5 miljoen projecten aan ten grondslag en € 300.000 is gereserveerd op basis van de afkoop grondwater Kerkelanden.

In 2018 is het Uitvoeringsprogramma gebiedsgerichte aanpak vastgesteld. Naar aanleiding van dit besluit is de voorziening gebiedsgerichte aanpak grondwaterbeleid ingesteld. Aan de hand van ontvangen afkoopsommen is geld toegevoegd aan de voorziening. Deze huidige stand van deze voorziening bedraagt ruim € 800.000. In 2020 zal een voorstel worden aangeboden waarin de projecten die op dit moment nog ten grondslag liggen aan de reserve en voorziening herschikt worden en aansluiten bij de onder punt 4 van het voorgestelde besluit gebiedsgerichte locaties. De te ontvangen afkoopsom van de locatie Bedrijvenpark Twente 49 zal toegevoegd worden aan de reserve gebiedsgerichte aanpak grondwaterbeleid. De kosten van het gebiedsgericht beheren kunnen, inclusief de toevoeging van de locatie Buitenhaven Oostzijde 18 gedekt worden uit de bestaande beschikbare middelen bodemgelden.

³ B&W/4462 (d.d. 14 juni 2016).

Omzetting van voorziening naar reserve gebiedsgerichte aanpak grondwaterbeleid

Op grond van de BBV kan een voorziening gevormd worden als het om middelen van derden gaat waarvan de bestemming gebonden is.

Bij de voorziening gebiedsgerichte aanpak grondwaterbeleid wordt er met een derde een afkoopsom afgesproken. Dit geld kan de gemeente direct inzetten om het betreffende gebied aan te pakken maar kan ook een deel van het geld inzetten om een ander gebied eerst op te pakken. Ook gaan gemeentelijke middelen en middelen van derden bij de aanpak door elkaar lopen. Daarom wordt de voorkeur gegeven om 1 reserve gebiedsgerichte aanpak grondwaterbeleid in te stellen die zowel middelen afkomstig van derden als gemeentelijke middelen bevat.

Preventief toezicht

Er is sprake van lastenuitzetting ten opzichte van de vastgestelde begroting 2019 (bedrag afkoopsom). De lastenuitzetting wordt gedekt door een bijdrage van derden en heeft dan ook geen invloed op het (financiële) herstel van het eigen vermogen. Bij het ambtelijk vooroverleg is aangegeven dat ten aanzien van de goedkeuring geen problemen worden verwacht. De formele toetsing door gedeputeerde staten vindt achteraf plaats, op basis van het door de raad vastgestelde verzamelbesluit en de daarbij behorende begrotingswijziging.

Uitvoering

Op dit moment wordt ter uitvoering van het Uitvoeringsprogramma gebiedsgerichte aanpak een monitoringsplan opgesteld. Alle gemeentelijke locaties worden hierin meegenomen.

Bijlagen

1. Overzicht gemeentelijke locaties gebiedsgericht beheren (INT-70114)
2. Afkoopovereenkomst bedrijvenpark Twente 49 (INT-70110) **(NIET OPENBAAR)**
3. Uitvoeringsprogramma gebiedsgerichte aanpak (INT-70139)
4. Kaart met locaties gebiedsgerichte aanpak (INT-70140)

Procesinformatie

Intern overleg

Het voorstel is voorbereid in overleg met de adviseur financiën. In de reserve bodemverontreiniging zijn gelden gereserveerd voor de aanpak van vangnetgevallen (locaties met bodemverontreiniging waarvoor niemand kan worden aangesproken) en gevallen waarvoor de gemeente verantwoordelijk is (onder andere voor de locaties waarop dit voorstel toeziet).

Dit voorstel is afgestemd met de adviseur Beleidscoördinatie. In overleg met hem is de passage in dit voorstel over het niet openbaar maken van bijlage 2 tot stand gekomen.

Afstemming met portefeuillehouder

Het voorstel is besproken in het portefeuillehoudersoverleg op 2 december 2019 en heeft instemming.

Directie-advies

Niet van toepassing.

B&W voorstel standaard.

Communicatie over het besluit

Regulier via openbaar iBabs.

Bijlage 2 niet openbaar op grond van artikel 10, tweede lid, sub b Wet openbaarheid van bestuur in verband met de gemeentelijke onderhandelingspositie bij toekomstige gevallen van afkoop. Iedere locatie heeft eigen kenmerken die bepalend zijn. Om te voorkomen dat de gemeentelijke onderhandelingspositie onevenredig wordt benadeeld tijdens dit proces wordt voorgesteld om de hoogte van de afkoopsom en de inhoud van de overeenkomst niet openbaar te maken.